

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Narocnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Kmetovalcem Avstrije!

Z velikim trudom, z neumornim sodelovanjem starcev, žen in otrok so pospravili kmetovalci Avstrije žetev preteklega leta, premagovaje velike težave so v jeseni obdelali polje. V lepi složnosti se je pomagalo tistim gospodarstvom, ki jim je odvzela vojna gospodarja in najkrepkejše delavske sile.

Po vsiljenem počivanju v zimi prinaša bližajoča se pomlad poljedelstvu običajne naloge; vsakega resno skrbi, je li mu bo mogoče zmagati te naloge. Žal ne smemo upati, da bo pomladansko solnce ogrevalo mirno Evropo; odgovornost, ki sloni na rediteljih prebivalstva, ukazuje, da računamo z možnostjo, da bo tudi še za prihodnjo žetev preživljanje domovine zavisno od tega, kar bo rodila domača gruda.

Radi tega je letošnje spomladansko delo važnejše, kakor v letih miru. Pripravljenost vojske, zaupanje meščanov je odvisno od pridelka poljedelstva.

Na stotisoče onih, ki so sicer spomladi obdelovali polje, je poklicanih pod orožje in nešteto jih počiva v tuji zemlji. Dvojna, da, večkrat še večja teža sloni na slabejših ramah tistih, ki so ostali doma.

Pred vsem je treba, da ne ostane niti košček zemlje neporabljen. Ledina — ki so jo umni kmetovalci že davno opustili — mora letos popolnoma izginiti. Vsak košček polja, vsak vrt, vsaka plodovita gozdna goljava se mora porabiti ter naj se da, ako je lastnik ne more sam obdelati, v zakup ali pa prepusti drugemu v obdelanje proti deležu donosa.

Vsadé naj se pred vsem take rastline, ki neposredno služijo za človeški živež. Jara pšenica in jara rž, ki ne dajeta povsodi zanesljive žetve, zahtevati posebno ugodno zemljo, ugodno podnebje in zgodnjo setev. Kjer ni teh pogojev, naj se pred vsem seje ječmen in oves, ki ju je sedaj prištevati krušnim pridelkom.

Posebno je priporočati saditev fižola in graha, ki tudi v slabi zemlji dobro uspevata.

Kjer dopuščajo podnebje in talne razmere pridelovanje zelenjave tudi na polju, naj se po možnosti nasadi zgodnji krompir in zgodnja zelenjava, da bo na trgu še pred žetvijo zadosti poljskih pridelkov.

Posebno južni deli države naj se lotijo saditve zgodnjega krompirja in zgodnje zelenjave.

Posebno važna je pravilna gojitev hišnih vrtov na deželi; v vrtovih dozori pri pravočasni saditvi in z uporabljanjem preprostih vrtnarskih sredstev, kakor gnojnih gred za gnojitev sadik, z namakanjem i. dr., raznovrstna zelenjava za domačo porabo v veliki množini in preje, kakor drugod.

Spričo velikih tuzemskih zalog sladkorja, je znatna omejitev saditve sladkorne pese gospodarsko opravičena, pa radi nedostajanja dušikovih gnojil, ki utegne pridelke zelo zmanjšati, tudi potrebna. Zemlja, ki postane vsled tega prosta, naj se pred vsem porabi za žito in zelenjavo.

Posebno pozornost pa je posvetiti saditvi krompirja, ki daje tudi v slabejši zemlji zanesljiv pridelok.

Štedite semena in uporabljajte pri sejanju po možnosti sejalni stroj. Noben komad tega stroja naj ne počiva v času setve. Priprava naj služi ne samo njenemu

lastniku, temveč tudi sosedom. Uvažujte načelo:

Dobro obdelaj zemljo, sejaj na redko in krepko pognoji!

Rastlin, ki jih potrebuje živina za krmo, naj se le toliko naseje, oziroma nasadi, kolikor je treba po številu živine. Strnišča, deteljišča, ki so izžerpana, naj se preorjejo in po možnosti porabijo za nasad takih sadežev, ki služijo za človeško hrano.

Pa tudi za najnujnejšo potrebo surovin za važna industrijska podjetja naj skrbi poljedelstvo. Kjer so za to pogoji, naj se letos obrača posebno pozornost oljnatim in lanenim rastlinam.

Kjer kaže, sejajte tudi jaro ogrščico in jaro repico. — Te rastline se ne rabijo samo za pridelovanje nepogrešljivega olja in jedilne masti, temveč tudi za izdelovanje najvažnejših krmil, n. pr. oljnatih tropin. Ker je dovoz inozemskega olja prekinjen, se bodo vsled večjega popraševanja gotovo dosegle višje cene.

Sejajte, kjer razmere dopuščajo, lan in konopljo, da se pokrije potreba vlaknin za tuzemsko industrijo. Z nasejivitvijo konoplje, ki se bo v tistih krajih, kjer je njena kultura še v spominu, zopet hitro oživila, se bo odpomoglo pomanjkanju vreč in preje.

Kmetovalci Avstrije!

Uvažujte nasvete svojih deželnih korporacij in zadrug, ki so poklicane pomagati Vam s svetom in dejanjem, pokorite se rade volje ukazilom žetvenih komisij in občin, ki jim je bila z Najvišjim oblastilom poverjena posebna skrb za obdelovanje polja, izpolnjujte zvesto svojo častno dolžnost kot reditelji države, in Gospod Bog bo blagoslovil Vašo setev.

Na Dunaju, dne 14. februarja 1915.

C. kr. poljedelski minister:

Zenker s. r.

Žitna zaprtija v pravi luči.

Kar se je že dalje časa obetal, se je končno vendar uresničilo. Vse žito z malimi izjemami je pod zaporo. Promet z žitom je na mah ustavljen. Pa ne samo prostost prometa je najnovejša vladna odredba občutno omejila, vladna odredba gre celo dalje in posega globoko v privatno življenje posameznika. Če država proglasi kako drugo blago za monopol, kakor n. pr. sol in tobak, je vsaj ljudem prosta poraba do poljubne višine; sedanja žitna zaprtija pa celo posameznikom omejuje uživanje in predpisuje številčno dovoljeno višino.

Ni čuda torej, da so ljudje to vladno odredbo sprejeli z zelo mešanimi čustvi. Med tem, ko je gotovo večina ljudstva komaj na tako odredbo čakala, jo je znatna manjšina vzela na znanje z veliko nezaupljivostjo, da, nekateri morda celo z jezo. Marsikdo je na tihem preklinjal, češ, da bo moral sedaj s trudom pridobljeno zalogo, ko bi lahko ob ugodnem poznejšem trenutku z velikim dobičkom prodal, ozir. koja bi ga lahko preživljala tudi za več let, oddati po ceni, kakor jo bo vlada določila. Drugi je zopet gođrnjal, češ, da mu bodo vse vzeli, morda celo brez plačila, da mu za družino ne bodo dovolj pustili in podobno.

Kakor pri vsaki novotariji, so se seveda tudi pri tej zadevi našli nerazsodni, ali pa celo zlobni elementi, ki so ljudstvo z napačnim podukom zbegali.

Če gremo pa stvari do dna, pridemo do zaključka, da temelji vsa nezadovoljnost večinoma na pomanjkanju pravega poduka in v pomanjkanju krščanskega mišljenja.

Saj vendar vsak pameten človek želi, da bi našo državo ne obiskala lakota. Saj nas zgodovina uči, da rodi ravno lakota najhujše posledice za človeško družbo. Kdo se ne spomni francoske revolucije z vsemi grozotami, s katerimi je sestradana ljudska povodenj pritisnila pečat sramote svojemu narodu. Lakota ne pozna nobenih mej, naravno tudi ne dela razločka med tvojim in mojim.

Ali ni potem jedino pametno in hvalevredno, da je država potrebno ukrenila, da prepreči lakoto v državi. Če morda tega ali onega tudi malo občutneje zadevne državne odredbe, tako hudo gotovo niso nikogar, da bi ne bilo možno zdržati, ne glede na to, da je država naredila sedaj še-le prvi poskus, in da bo vse hibe po možnosti odpravila. Pritoževali bi se k večjemu lahko takrat, ko bi država niti potrebnega živeža ne pustila ali še celo, kar bi vzela, ne plačala; dokler pa država vsakemu zagotovi potrebni živež in zagotovi plačilo za odvzeto blago, pač ni nikakega povoda za pritožbe.

Saj smo vendar kristjani! Prvi kristjani so celo zastoj skupaj znosili, kar so imeli odveč, in porazdelili med reveže. Mi bi pa še stradajočemu sosedu niti za denar ne prodali kruha in bi morda raje videli, da od lakote umrje! Če si bo pa kdo drugemu na ljubo malo pritrgal od sicer vedno polnih ust, še pač ni taka nesreča. Če toliko in toliko družin trpi vsled vojske pomanjkanje, če toliko in toliko naših vrlih vojakov mora celo žrtvovati najhujše napore, da celo življenje domovini na oltar, bodo pač lahko nekateri srečnejši žrtvovali par griljajev kruha na dan svojim sodržavljanom.

Pritožujejo se sedaj pred vsem prekupci z večjimi zalogami živil in nekateri premožnejši kmetje. Nezadovoljnost prekupev je lahko razumljiva, ako pomislimo, da bo vsled tega njihov nenasiten mošnjček vsaj malo prikrajšan. No, pa tisti nezadovoljni prekupci zastopajo le stališče umazanega egoizma in se na njihove nenasitne želje ni niti najmanj ozirati. Dovolj so si že do sedaj žepe z denarjem ubogih revežev napolnili; te želje nimajo niti pičice občekoristnega na sebi.

Kaj pa naš kmet? Z malimi izjemami smo prepričani, da bo načeloma tudi pozdravljal to vladno odredbo, kakor hitro bo popolnoma na jasnem. Le pogledimo koliko malih kmetov je navezano na kupljeno žito, kaj še-le nekmečki stanovi, ki so pa vendar v tej ali oni zvezi z našim kmečkim stanom.

Ne moremo pa odrekati upravičenosti pritožbam glede dnevne mere za kmečko osebo. Zdi se, da je vlada postopala glede meščanov in kmetov po enem kopitu in premalo upoštevala razni način življenja na deželi in po mestih. Pomisliti moramo vendar, da je delo na deželi težko in hrana po vsem drugačna. Med tem, ko po mestu pripravljajo najrazličnejše pacarije, uživa kmet enostavna domača jedila in se kmečke

ženske tudi nimajo čas vsak dan s kako komplicirano kuho dolgo ukvarjati. Med tem, ko meščani vsaj po enkrat, če ne celo dvakrat na dan uživajo meso, ga kmečki lonec morda po celi mesec ne vidi. Med tem, ko meščani tudi po letu bolj pozno vstajajo, naš kmet že dela, ko se dan zaznava.

Vse to se je premalo vpoštevalo, ko se je odmerilo za mesto in deželo isto količino. V tem oziru bo vlada pač morala količino izpremeniti in na deželi odmeriti precejšnjo porcijo več žita na osebo in dan. Kajti naravnost nemogoče bi bilo od kmeta zahtevati, da pridela z manjšimi delavskimi močmi več kruha kot lansko leto, ob enem bi se mu pa komaj toliko pustilo kruha, da v svojih težkih razmerah ne bi mogel ne živeti ne umreti. Seveda pa naš kmet tudi ne bi mogel imeti nikakega veselja do dela, ako bi mogel pridelovati brez kruha kruh, takorekoč za druge. Gotovo bo vlada pri natančnejši določitvi posameznosti to hibo odpravila in vzela tam, kjer je sorazmerno več, in dala tja, kjer je sorazmerno premalo.

Žitno zaprtijo moramo torej iz občekoristnega stališča le pozdravljati in k večjemu obžalovati, da že ni bila davno vpeljana. Na zgolj samoljubne želje tistih sodržavljanov, kojih srce ne čuti niti najmanjše ljubezni do bližnjega, se vlada pač ne bo ozirala. Gotovo bo pa vlada z veseljem izpolnila upravičene želje prebivalstva, ki so v interesu obče koristi in človekoljubja, treba je le, da ji na primeren in dostojen način pomanjkljivosti predočimo. Seveda bodo pa take vladne izjemne odredbe ostale še vedno bolj občutne, kakor v normalnih razmerah. Temu se pa ne da žalibog odpomoči, dokler bo vojska. Vojska je pač vojska — treba bo marsikaj potrpeti.

Grozote pomorske vojne.

Na podlagi pripovedovanj rešenih nemških mornarjev s križarke „Blücher“ objavljajo „Times“ sledečo sliko:

Bitka se je pričela točno ob devetih dopoldne po nemškem času. Angleške ladje so bile oddaljene 15 do 16 km, ko so pričele streljati. Krogle so padale pred križarko v vodo, vsled česar so se neprestano dvigali veliki valovi, podobni goram. Ljudje, ki so se nahajali na krovu, so jih opazovali in so bili najbrže prevzeti od teh velikanskih, nenavadnih prizorov. A kmalu se je dvignil pred križarko velikanski val, ki je bil okrog 100 m visok in je poplaval ves krov. — Strelji so prihajali vedno bližje ladje in ko je prvi zadel, je bila za Angleže daljava ugotovljena in ples se je lahko pričel. Sedaj so bile granate zelo številne in so prihajale s strahovitim tuljenjem. Napravile so takoj škodo. Električne naprave so bile uničene in na ladji je postalo temno. Pod krovom sta vladala strah in zmešnjava. Temu se je pridružilo še vpitje in hropenje ranjenih, ki je postajalo vedno strašnejše, čim več granat je udarilo na krov.

Še-le pozneje, ko se ni več streljalo na veliko razdaljo, so pričele udarjati krogle v stranske stene križarke. Najprej se je zdela, kakor da bi prihajale z neba; prebile so krov in prišle celo v kurilnico.

Zaloge premoga so se užgale. V strojnici se je razpočila neka granata v olju in na moštvo se je vtilil pravi dež modrih in zelenih plamenov. Mornarji so se poskrili v najbolj skrite koticke, toda povsod so jih pregnali granatni drobci. Smrt je imela bogato žetev. Strahoviti zračni pritisk, ki je vladal vsled razstreljenih granat v zaprtih prostorih, je strašno uplival na moštvo. Vrata so bila dvignjena. Težka železna vrata so bila upognjena kakor kaka pločevinasta vrata.

Sredi krogel in granat so vrveli ljudje kakor listje v jesenskem vetru in so našli smrt ob železnih stenah. Bil je strašen prizor, ki ga je povečala le še tema. V strojnici so zašli ljudje v strahovit vrtinec, in so bili vrženi sredi med stroje. Ravno tako grozno in morda še hujše je bilo to, kar se je godilo na krovu. „Blücher“ je stal pod ognjem različnih ladij. Celotno majhni rušilci torpedovk so ga obsipavali s krogli. Topničarji so imeli tako težke izgube, da so morali prinašati municijo kurjači. Ljudje so se vlegli na tla, da bi bili bolj varni. Krov je bil kakor kaka železna puščava. Neko baterijo sta opravljala samo dva vojaka, ki sta vstrajala junaško do zadnjega in premikala velike topove prav težavno po gibanju ladje.

Kljub vsemu temu nemški mornarji niso izgubili vse nade na rešitev. „Blücher“ je nadaljeval še svojo pot; toda bil je brez krmila. Videti je bilo, da je popolnoma izgubljen. Pričeli so zvoniti zvonovi, ki kličejo ob nedeljah mornarje k službi božji. Tu so se zbrali vsi, ki so še mogli, na krovu. Mnogi so prišli na krov z ranjenci. Mnogi so se silno trudili, da bi se splazili skozi luknje, ki so jih napravile sovražne granate. Ko je bilo vse moštvo na ladijnem krovu, je zaklicalo trikrat „hura!“ in zapelo „Die Wacht am Rhein“. Nato je bilo dano povelje, da se sme zapustiti izgubljeno bojno ladjo in angleške ladje so ogenj ustavile.

Med tem so angleške torpedovke dokončale svoje uničevalno delo. „Blücher“ se je nagnil na stran, se končno prevrnil in izginil v vrtincu.

Neka angleška križarka in torpedni lovci so rešili, kar se je dalo.

Belokranjski vestnik.

Iz Adlešič 22. febr. Izmed prvih naših vojakov — ranjencev je tudi Peter Matetič, iz Tribuč h. št. 48., star 25 let. Bil je ranjen od 3 krogelj, kakor se pripoveduje, pa le lahko in je kmalo ozdravil. — 8. jan. pa je prišel domu, in sicer kot prvi naš vojak z južnega bojišča Daniel Šegina, rezervist pri 27. črnovojn. polku, posestnik in obč. odbornik iz Fučkovca h. št. 11. Po mobilizaciji je bil do 5. okt. v Trstu; ta dan pa je odšel v Bosno, kjer je bil do 25. novembra, ko je bil ranjen. V tem času je bil večkrat v ognju, kakih dvajsetkrat, ne da bi bil ranjen, pač pa so ga sovražne krogelje iz pušk nekaterokrat zadele, toda le v obleko. Tako je dobil v rokav desne roke 2 lukni, v plašč nad kolonom desne noge eno, in eno v kapo od desne strani na levo izpod rozete. A do kože ga ni ranila nobena krogelja, kar pripisuje le Marijinemu varstvu, ker se je vedno priporočal Mariji, nosil zmirom seboj rožni venec in ga večkrat molil, če je imel priliko. Ti boji so se vršili v Bosni ok. Rogatice in Višegrada proti Srbom in Črnogorcem. Na dan sv. Katarine, 25. nov. pa je bil v bitki pri Suhih Brdih v Bosni blizu črnogorske meje ranjen od krogelje iz puške v prstinec leve roke, toda le lahko. Drugi dan potem je odšel z drugimi ranjenci vred z obvezano roko v Višegrad, kjer so ostali eno noč, nakar so odšli lahko ranjeni v Rogatice in čez dva dni v Sarajevo, kamor so dospeli 29. nov. 4. dec. pa se je odpeljal v Subotico (Szabadka) na Ogrskem, kjer je ostal do 6.

jan. Odkar je bil v Bosni ni do 25. nov., ko je bil ranjen, spal nikdar pod streho, ampak le pod milim nebom, navadno v hosti pod kakim drevesom. V dežju pa si je nalomil, da ne bi spal na golih tleh, vej in jih je nastlal po tleh, potem se je vlegel na nje in se pokrnil s šotorsko odejo. — Kakor trdi ta, tako trdijo tudi vsi drugi naši vojaki, bodisi zdravi, ki pišejo domu, bodisi ranjenci, ki sami pripovedujejo, ko pridejo domu na dopust, da se imajo zahvaliti posebnemu božjemu in Marijnemu varstvu, da niso padli v vojski ali da so bili dozda skoraj vsi le lahko ranjeni in so kmalo ozdravili. Bilo je pa za nje opravljenih že tudi obilo sv. maš za varstvo v vojski na čast Mariji — Pomočnici in angelu varuhu, posebno v dolenski kapeli in sicer že v prvih dveh mesecih vojske 30, za nekatere celo 2—3 in res so bili čudovito obvarovani, kakor sami očitno pripoznavajo.

Vinica. Dne 1. marca je umrla tukaj gospa Roza Kobal, soproga c. kr. orožniškega mojstra iz Semiča in nečakinja našega g. duhovnega svetnika Jurija König. Žalujoči rodbini naše najiskrenejše sožalje!

Kakor se čuje, — vsled popisovanja žita, — je Belakrajina z taistim zelo slabo založena, da bo mogoče nastalo občutno pomanjkanje kruha — zato se vsim priporoča skrajno varčevanje z žitom.

Iz Gradaca. Umrl je dne 1. marca g. Daniel Murn, trgovec in gostilničar v Gradacu. N. v. m. p.!

Dopisi.

Za domovino in cesarja je žrtvoval svoje mlado življenje lovec Anton Ferkol iz Spodnjega Gradišča, ki je sedaj posestnik v Suhadoli, fara Brusnice. Padel je 28. januarja v Karpatih, od šrapnela zadet. Pokojni zapuščča žalujočo ženo in tri nedorastle otroke. Za njim žaljuje še živeči oče in mati, brat in sestre, ki so zgubili v 21 dneh dva svoja sinova v Karpatih. Pokojni Anton je bil zelo priljubljen; bil je zvest pristaš Slov. Ljudske stranke.

V miru počivaj blaga duša, bodi ti lahka zemlja gališka!

Pri vojnem brzojavu. O tem poroča prijatelj svojemu dolenskem prijatelju med drugim:

Naznanim Ti, da sem Tvoje pismo danes z veseljem sprejel. Pišeš, da imate veliko snega; tudi tukaj po hribovskih višinah ga je bilo precej, po planotah pa komaj pol metra. Mraz je bil tudi precej hud nekoliko dni. Ravno sedaj jug svojo nalogo izvršuje tako, da je sneg tukaj, kjer se sedaj nahajam, popolnoma izginil, samo blata in vode je pa povsod dosti, kamor stopim.

Moj oddelek ima nalogo, da hitro popravi brzojav, ki ga raztrga, oziroma poškoduje bojni metež. Včasih pridemo blizu bojnih črt tako, da smo prav za hrbtom topov, ki streljajo na sovražnika. Decembra sem več ko dve tretjini noči prenočil na vozu, največ pa pod vozom. Če se je dobila slama, sem jo imel pod seboj, če pa ne, sem se zadovoljil s tem, da sem plašč zravnil in položil pod glavo, v odejo sem se pa zavil in mirno prenočil. Ako je pa dež lil, mi pa tudi ni ravno nič hudega storilo; še hvaležen sem mu bil, ker mi je obraz umil.

Sedaj, ko je pa zimski čas, je pa skoro boljše za nas. Kamor pridemo, si dober „kvartir“ poiščemo; če hiše ni, je hlev prav dober, če pa še tega ni, je pa dobra „vsaka lupa in pod, samo da smo not.“

Novomeški ranjenci v Inomostu.

P. n. uredništvo.

V bolnici pri oo. Jezuitih v Inomostu na Tirolskem se nahajamo ranjenci pešpolka št. 17. trije novomeški rojaki; korporal Friedrich Ludwiger iz Novega mesta, pešec Ivan Bayer iz Žabjevsi in pešec Janko Papež. Vsi trije smo bili ranjeni v bitki pri Nodvorni. — Pozdravljamo vse Novomeščane.

Kdor zaupa v Boga — je tudi pogumen. Gostilničar Blatnik na Doljni Težki vodi nam je izročil pismo svojega sina Janeza, ki je prav značilno za naše poštene dolenske fante sploh in sicer:

Dragi stariši!

Naznanim Vam, da sem hvala Bogu živ in zdrav. Tukaj ni novega nič, kakor zima velika, snega tudi dosti. To je tudi novo, da sem si priboril eno zvezdo pod vrat; sedaj sem pri artiljeriji „Vormeister“. To je isto, kar je pri infanteriji „frajter“. Sedaj lahko rečete: moj fantič je za „frajterja“ pa nima nobenega krajcerja. Pogumno sem si jo priboril, ko sem rešil dve duši in štiri konje iz največjega sovražnega ognja.

Ljuba mama!

Meni gre dobro, da se nimam s čem pritožiti. Sem hvala ljubemu Bogu zdrav in v ogenj grem pogumno, saj imam Marijo škapulirsko na svojih prsih, ki je močen ščit mojega telesa. Kadar se vsiplejo krogelje po nas kot dež goste, takrat pošiljam vroče molitve ljubi moji zaščitnici.

Priučil sem se že vsemu, posebno zimi in ognju. To si že sami lahko mislite, kaki glas se čuje tu, na bojnem polju, glas, ki kosti in mozeg pretresa. Vendar pa vsak komaj čuje povelje „naprej, naprej junaki zmage“ — gromek glas se sliši od gore do gore, „hura, hurā mili bratje“.

Kot ljuti levi se postavijo v bran. Kostni pokajo, kri lije na vse strani, jeklo ob jeklo udarja, junak pri junaku pada ... Zopet se čuje mili glas: sovražnik je zapustil svoje skrivališče. Tedaj začnemo za njimi pošiljati naše težke kanonske krogelje, ki kose kar trumoma sovražnika. Ni dolgo in glej, zmage glas se čuje: boben ropota, trobentar trobi, vmes pojejo vojaki, koje spremlja glas harmonike. — Kmalu se čuje tudi kreganje vran, ki se bijejo za mrtva trupla hrabrih vojakov, ki so padli za milo domovino. Sedaj pa sprejmite mnogo pozdravov od Vašega ljubečega sina Janeza.

Tovarišem čevljarjem na znanje.

Zadruga čevljarjev v Novem mestu daje na znanje vsem mojstrom, članom zadruge, da se po sklepu v seji z dne 10. oktobra 1914 vrše odslej naprej pomagalske preizkušnje vsake tri mesece, kakor je bilo že lansko leto meseca oktobra objavljeno v „Dol. Novicah“.

Torej bode letos prva poizkušnja 25. marca, druga 27. junija, tretja 26. septembra, in četrta 30. decembra. Vsi učenci, ki imajo biti letos do konca meseca marca prosti, naj vložijo do 15. marca na zadrugo pismeno prošnjo za pripustitev k preizkušnji. Zadržno načelstvo jih bode potem že pravočasno obvestilo, pri katerem mojstru ima ta ali oni izvršiti pomagalsko delo. Prošnja pa se naj naredi tako:

Slav. zadruga čevljarjev

v Novem mestu!

Podpisani čevljarski vajenec pri g. .... prosim slavno zadrugo, da bi mi pripustila narediti preizkušnjo za pomagalsko.

Rudolfovo, dne ...

(Podpis vajenca.)

Gospodje mojstri naj blagovolijo paziti na to, da bo pomagalsko delo do 24. marca gotovo, ter istega dne do večera zadržnemu načelstvu izročeno. Dne 25. marca, kakor že rečeno, pa se vrši ob pol 10. uri dopoldne v dvorani „Rokodelskega doma“ skupna preizkušnja, h kateri morajo priti tudi dotični učenci, ker bodo tisti, ki bodo delo najbolje izvršili, dobili malo nagrado kot priznanje za svojo pridnost.

Bodi torej še enkrat povedano: Kakor velja tu navedeno za prvo poizkušnjo, isto velja za vse nadaljne preizkušnje.

Nekterim gosp. mojstrom se bode ta odredba morda sitna zdela, ali zadržno načelstvo se mora ravnati po pravilih in

po preizkuševalnem redu, ki ga je izdala c. kr. dež. vlada.

Pomagalska preizkušnja je velikega pomena za vsakega; torej je ni treba smatrati za tako navadno stvar, kakor si jo nekteri predstavljajo. Bilo je že povedano v „Dol. Nov.“, in ko je zadnjič zadržni inštruktor zadrugo obiskal, je odločno povdarjal, da se morejo preizkušnje vršiti po pravilih, in da kdor ne bo imel spričevala o dobro prestani pomagalski preizkušnji, ne bo dobil obrtnega lista, ako bi kdaj hotel začeti obrt na svojo roko.

Pomagalske preizkušnje niso povsem nova stvar, ker že pred več leti, ko so eksistirali še cehi (cunfti) so morali učenci po prestani učni dobi pokazati, kaj so se naučili, ter napraviti tako zvani „Freistuck“ in če so v to poklicani mojstri spoznali, da je delo dobro izvršeno, je bil učenec oproščen in imenovan pomočnikom. To pa se je vršilo na jako slovesen način, kakor je to razvidno iz zapisnika, starega čevljarskega cunfa novomeškega.

Torej ni pomagalska preizkušnja nič drugega, kakor stara stvar obnovljena in je „Freistuck“ dobil ime: pomagalska preizkušnja.

Prvo preizkušnjo po novi odredbi je delal Janez Franko učenec g. Picelj-na in jo naredil s prav dobrim uspehom, ter dobil premijo drugega razreda. Učenci pozor! Potrudite se, da bodo preizkušnje dobro izpadle, da boste tudi vi dobili premije, to bo čast za vas in vaše mojstre.

Zadruga čevljarjev.

Prebiranje črnovojnikov od 37. do 42. leta.

Prebiranje črnovojnikov od 37. do 42. leta se bo vršilo od 6. aprila do 6. maja. V pošte pridejo črnovojniki, rojeni od leta 1873. do vštetelega 1877. leta, ki niso bili potrjeni ali pa so bili do 31. julija 1914 vsled superarbitracije odpuščeni iz skupne vojske, mornarice, deželne brambe ali orožništva; nadalje tisti, ki so šele pozneje pridobili avstrijsko, ogrsko ali bosansko-hercegovinsko državljanstvo in še niso bili na naboru. Označeni se bodo morali od časa razglasitve odloka pa do 20. marca zglasiti pri občinskem uradu svojega bivališča. Seboj morajo prinesiti potrebne listine, n. pr. krstni list, domovinski list, delavsko ali službeno knjižico.

Podmorska vojska proti Angliji.

Parnik z 1800 možmi potopljen. Listi poročajo, da se je dne 24. min. mesca ob 4. uri popoldne nekaj morskih milj od Eastbourne potopil parnik z 1800 možmi.

Nemški podmorski čoln potopljen. Francoski mornariški minister objavlja, da je dne 21. februarja zjutraj neka križarica drugega francoskega brodovja pričela obstreljevati nek nemški podmorski čoln, ki je plul po morski površini, osem milj jugovzhodno od rta Alprecha pri Boulogni. Nekaj projektilov je zadelo podmorski čoln, nakar se je potopil.

Na južnem bojišču.

Avstrijske ladje obstreljevale črnogorsko obrežje. Nemški listi poročajo iz Genfa, da so dne 24. min. mesca avstrijske ladje zapustile kotorski zaliv in priplule do izliva reke Bojane. Ladje so se nato zopet vrnile v Kotor in so med potoma ob obrežju obstreljevale črnogorske postojanke. Posebno hudo so nad pol ure obstreljevale postojanke, ki obvladujejo Badno.

Francoski torpedni rušilec zadel ob mino pri Baru. Uradno se poroča 26. febr.: Francoski torpedni rušilec „Dague“, ki je spremljal za Črnogoro namenjen prevoz živil, je 24. februarja v pristanišču Bar zadel ob mino in se potopil. 38 mož posadke pogrešajo.

Belgrad po obstreljevanju. O posledicah obstreljevanja Belgrada poroča „Esti Ujsag“: Stebri zemunskega železniškega mostu so se podrli ob obeh straneh. Srednji obok konaka je utisnjen, zgornja nadstropja novega konaka so se podrla; pri hotelu „Moskva“ so se odstrelili balkoni, hotel „Balkan“ ni poškodovan, poškodovana je poštna palača, pehotna vojašnica v notranjem mestu in vojno ministrstvo.

Nemško-francosko-belgijsko bojišče.

Položaj na Francoskem. Nemške postojanke v Champagni so Francozi ta teden večkrat z najmanj dvema armadnima zboroma napadli. Vse napade so Nemci po ljutih bojih odbili z velikimi sovražnikovimi izgubami. Med vzhodnim pobočjem Argonov in Vauquoisom so Francozi tudi petkrat poskušali prodreti. Napadi so se ponesrečili s težkimi izgubami za sovražnika. V Argonskem gozdu smo osvojili več jarkov, ujeli smo 80 sovražnikov in zaplenili pet metaleev min. Splošno se opaža, da na Francoskem boj stoji. Nemci ne grejo naprej, sovražniki pa tudi ne. Občudovati pa moramo nemško armado, ki tako vztrajno vkljub manjšemu številu zadržuje sovražnika.

Ženski avtomobilni zbor. V Haver je došel 27. februarja zbor sufragetk, obstoječi iz 1000 žensk.

Vojska z Rusi.

Ruski ujetniki. Nemci so blizu Augustova zopet odbili ruske napade in vjeli 1500 Rusov. Bitka v Karpatih traja dalje.

V Karpatih sneži; 3338 Rusov ujetih. Uradno se poroča: Na zahodno-gališki meji je neka naša bojna skupina napadla Ruse vzhodno od Grybowa, vzela več opiralšč, ujela 560 Rusov in zaplenila šest strojnih pušk. V Karpatih je zopet pričelo močno snežiti, kar ovira operacije. Splošen položaj se ni izpremenil. Napad naših čet v bojih južno od Dnjestra uspešno napreduje. V bojih dne 21. in 22. februarja smo ujeli 10 častnikov in 3338 mož.

Nemci osvojili mesto Przasnysz in zopet ujeli 15.000 Rusov. Veliki glavni stan 25. februarja: Kot trdnjava utrjeno mesto Przasnysz so včeraj vzhodnopruske rezerve po trdovratnih bojih z naskokom osvojile. Nad 10.000 ruskih ujetnikov, nad 20 topov, mnogo strojnih pušk in zelo veliko drugega materiala je padlo v naše roke. V drugih bojih severno od Visle smo zadnje dni ujeli 5000 Rusov.

Deževno vreme v Karpatih. Budimpešta, 25. februarja. V Karpatih zadnja dva dni neprestano dežuje. Pota so neprehodna. Kljub temu se vrše hudi boji. Včeraj sta dva naša polka ujela 850 Rusov. Posebno naša artiljerija dela čudeže.

Nemci zapustili Przasnysz. Berolin. (Kor. ur.) Iz velikega glavnega stana se poroča 28. min. mesca: Severozahodno od Grodna so prodirale včeraj nove ruske sile. Naš protisunek je vrgel Ruse v prednje postojanke trdnjave nazaj. Ujeli smo 1800 Rusov. Premočnim sovražnikovim silam, ki so prodirale z juga in vzhoda proti Przasnyszu, so se umaknile naše čete v okolico severno in južno od navedenega mesta.

Uspešni boji v zahodnih Karpatih. — **Ruska ojačenja v vzhodni Galiciji.** Uradno se poroča 1. marca: V uspešnih bojih na zahodnem delu karpatske fronte smo osvojili več ruskih prednjih postojank. Pri tem smo ujeli 19 častnikov in 2000 mož ter zaplenili mnogo vojnega materiala.

Južno od Dnjestra so po dohodu ruskih ojačenj v teku ljuti boji. Vsi napadi katere so poizkušali Rusi na naše postojanke, so se izjalovili. Sovražnik je imel zelo težke izgube.

Pomanjkanje vojnega materiala na Ruskem. „Lokalanzeiger“ poroča: Akcija angleško-francoskega brodogradništva med Dar-

danelami je smatrati kot končoveljavni poizkus, da bi osvojili Dardanele. Rusija vztraja na tem, da bo mogla z odprtjem Dardanel izpopolniti svoje vojne zaloge. Ruske orožne tovarne ne morejo v polni meri vršiti svoje naloge, ker nimajo materiala. Občutno je tudi pomanjkanje kirurškičnega in medicinskega orodja kakor tudi zdravil.

Turška vojska.

Novo obstreljevanje Dardanel. Dne 25. m. m. mesca dopoldne je deset sovražnih oklopnih zopet pričelo obstreljevati forte ob vhodu v Dardanele. Ogenj je trajal do pol šeste ure zvečer, nakar so se ladje umaknile v smeri proti otoku Tenedos. Oklopnice tipa „Agamemnon“ in dve drugi oklopnici so bile poškodovane od krogelj, ki so jih izstrelili forti ob anatolski meji.

Veliki glavni stan poroča 27. febr. Vsled večerajšnjega sedemurnega obstreljevanja iz velikih kalibrov sovražnih ladij so bili zunanji dardanelski forti na nekaterih točkah poškodovani. Turki so imeli le 5 mrtvih in 14 ranjenih. Tudi drugi dan je sovražno brodogradništvo nadaljevalo obstreljevanje, umaknilo se je pa popoldne iz ognjene črte baterij na Sedil-Bahru.

Obstreljevanje Dardanel. Po turškem poročilu so se poskusi sovražnika, da bi na gotovih točkah izkrcal čete, izjalovili. Turške baterije so zadele pet sovražnih oklopnih, ki so streljale proti drugim turškim baterijam in jih prisilile, da so se umaknile.

Zdi se, da so bile angleške bojne ladje med obstreljevanjem Dardanel 19. febr. resno poškodovane. Štirje forti popolnoma porušeni, eden teh je bil obo-rožen od Nemcev. Pod varstvom oklopnih in križaric združenega brodogradništva so baje pričeli v morskimi ožini loviti mine. Obstreljevanje se ponavlja skoraj vsak dan.

60 bojnih ladij zaveznikov pred Dardanelami. „Secolo“ poroča, da so Francozi in Angleži priredili svoje opiralščice za operacije brodogradništva proti Dardanelam na nekem grškem otoku. Avstro-Ogrski in Nemčiji je izjavila Grška, da je preslaba, da bi to preprečila.

Na Kavkazu. Iz Erzeruma se poroča: Na kavkaški bojni črti je mirno, ker pokriva do 1 m debel sneg vrhove. V pokrajinah, kjer ni toliko snega, so izvojevale turške čete znatne uspehe. Turki so vzeli z napadom Taschet in Daškoj. Sovražnik se je umikal v Batum, Turki so ga pa zasledovali.

Nov napad na sueški prekop. Iz Kairo poročajo, da Turki pripravljajo nov napad na sueški prekop s pomnoženimi četami.

Domače in tuje novice.

Našel je manjšo vsoto denarja dijak Vinko Bon v Rudolfovem.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu februarju 1915 je 199 strank vložilo 104.118 K 6 h; 200 strank vzdignilo 63.584 kron 16 h; torej več vložilo 40.533 K 91 h; eni stranki se je izplačalo hipotečnih posojil 250 kron; stanje vlog 3.655.068 kron 56 h; denarni promet 371.653 K 80 h. Vseh strank bilo je 855.

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico registrovana zadruga z neomejeno zavezo je imela v mesecu februarja 1915 denarnega prometa K 129.535-51. Vložile so 102 stranke K 38.630-26 a dvignilo je 105 strank K 28.550-34. Posojil se je izplačilo 10 strankam K 5710.—

Vojaške vesti. Izgube dolenskih vojakov pri 17. pp. M r t i h: Bahovec Ignacij, 1. odd. strojnih pušk, Račna. Jerman Franc, 1. odd. str. pušk, Št. Peter pri Novem mestu. Koželj Anton, 1. odd. str. pušk, Dobrnice. Šmalc Franc, 2. stotn., Toplice pri Novem mestu. Zupančič Ivan, 9. stotn., Litija. Ranjenih: Debeljak Franc, 9. stotnija, Kočevje. Debevec Jožef, 2. stotn., Tržišče.

Držaj Ivan, 1. stotn., Dragatuš. Fabjančič Anton, 2. stotn., Krško. Fistar Franc, 7. stotn., Tržišče. Gimpelj Franc, 11. stotn., Črnomelj. Gregorič Josip, 1. stotn., Sv. Križ. Jakovčič Anton, 11. stotn., Podzemelj. Knaus Blaž, 6. stotn., Dob pri Litiji. Marolt Franc, 9. stotn., Cerklje. Medved Mihael, 2. stotn., Vinica. Pavlešič Nikolaj, 8. stotn., Vinica. Prelesnik Ivan, 11. stotn., Ribnica. Sulhar Franc. Draga. Vidmar Franc, 2. stotn., Zagradec. Zakrajšek Anton, 11. stotn., Videm. Ujetih: Benčina Franc, 6. stotn., Ribnica. Novak Ivan, 6. stotn., Trebnje. Rozman Anton, 6. stotn., Adlešiče. Skrajner Mihael, 1. stotn., Trebnje. Tramte Anton, 2. stotn., Mokronog. Zrimšek Anton, 6. stotn., Orle. — Od 7. lovsk. bat. pa: Andrejčič Alojzij, 1. stotn., Šmarjeta. Izgoršek Franc, 4. stotn., Šmartno pri Litiji. Krašovec Ivan, 3. stotn., Št. Jernej. Murenc Anton, 3. stotn., Tržišče. Obreza Franc, 3. stotn., Zagorje ob Savi. Ogrince Matej, 3. stotn., Lužarje. Rus Ivan, 4. stotn., Lokvica. Vidmar Jožef, 4. stotn., Ajdovec.

Vbolnico čč. usmiljenih bratov je včeraj dospel večji oddelek vojaških okrevalecev.

Šolski otroci in poljedelska dela. Na podlagi odredbe naučnega ministrstva se povsod na deželi, kjer se kaže pomanjkanje poljedelskih delavcev pri pomladanski setvi ali pri drugih delih, nalaga šolam, da se popolnoma postavijo v službo poljedelstva. Posebno se šolskim otrokom, da se jim v vsakem pogledu olajša sodelovanje pri poljedelskih delih, ne dovoli samo potrebna oprostitev šolskega pouka in se uvede eventualno omejitev pouka za čas potrebe, temveč se, če bo neobhodno potrebno, dovoli tudi predčasno zaključek šole.

Novo mesto na Dolnjem Avstrijskem. V okolici Gmunda nastane celo novo mesto iz samih barak, v katerih so nastanjeni begunci iz Galicije. Nastanjeno bo tam vsega skupaj okoli 30.000 oseb. V naselbini bo vodovod, električna razsvetljava, sodnija, cerkev, šola in kinematograf.

Poziv superarbitriranih vojakov. — Oficijalni organ vojnega ministrstva „Strefleure Militärbblatt“ poroča: Oni vojaki, ki so bili povodom mobilizacije spoznani za nesposobne in so po izvršeni superarbitraciji dobili dopust do jeseni 1. 1915, bodo s 1. aprilom znova pozvani pod orožje. Kdor bo pri takratni prezentaciji znova spoznan za nesposobnega, dobi nadaljni dopust do 1. novembra 1915.

Pošiljatve, ki niso mogle biti v jakom dostavljene. Pri poštnih uradih leže mnogobrojne pošiljke tiskovin (časnikov) in blagovnih vzorcev za vojake na bojnem polju, ki se niso mogle odposlati, ker so nefrankovane, ali pa so bile vrnjene kot nedostavljive in se ne morejo izročiti odpošiljatelju, ker ni navedeno njegovo ime in bivališče. V sporazumu z vojnim ministrstvom se odredi, da v bodoče poljsko-poštni uradi ne vračajo več teh nevročljivih pošiljk, marveč da jih primerno uporabijo na mestu samem.

Važni posveti v deželnem dvorcu. Dne 1. tega meseca se je vršil pod predsedstvom deželnega glavarja dr. Šusteršiča posvet radi uporabe vojnih ujetnikov za razna dela.

Dosegel se je sporazum, da vojaška uprava da za to delo na razpolago 3000 vojnih ujetnikov za dela na ljubljanskem barju. Posvet se je pa sukal tudi o tem, kako izvršiti še druga dela potom vojnih ujetnikov. V tem oziru se bo pred vsem skušalo pri vojni upravi izposlovati sprejemljive pogoje, da bo mogoče ujetnike tudi v manjših oddelkih uporabljati za cestne zgradbe in poljska dela. Najmanjši oddelek, ki bi ga oddala vojna uprava enemu delodajalcu, mora znašati vsaj 30 mož.

Neurje v Italiji. Škoda, ki jo je zadnje neurje povzročilo v Genovi, znaša več milijonov lir. Zaganjajoči se morski valovi so se zajedali ponekod po 30 m daleč v obal in odnesli zemljo. Vsled povodnji v ozemlju Sore so poplavljeni tudi barake, ki so jih postavili za potresne žrtve.

Voda stoji v barakah, v katerih je nastanjenih na stotine oseb, meter visoko.

V Boscolungu in okolici je po 6 m visok sneg. Teža snega je podrla veliko hiš; veliko oseb je pokopanih pod razvalinami. Večina brzojavnih zvez je pretrgnila. Poštno poslopje v Boscolungo se je podrla.

Otvoritev panamskega prekopa zopet odgoden. Norveško poslaništvo v Washingtonu brzojavlja: Oficijalna otvoritev Panamskega prekopa, ki bi se imela izvršiti v jeseni, se je na nedoločen čas odgodila.

Blokada nemške vzhodne Afrike. Berlin, 26. februarja. Zavezniki so naznanili guvernerju nemške vzhodne Afrike, da se bo s 1. marcem pričela blokada.

Španci ojačijo svoje vojno brodogradništvo. Španska zbornica je sklenila, da se zgrade štiri križarke, 6 torpednih rušilcev, 28 podmorskih čolnov, 3 topničarke in 18 obrežnih oklopnih. V Cartegeni zgrade popravilnico ladij.

Poškodovanje angleške ladje. Neko argentinsko poročilo pravi, da leže v Stanleyu tri težko poškodovane angleške križarice iz bitke pri falklandskih otokih.

Petrolej iz vode? Nemški listi poročajo, da je neka Nemka iznajdla nove vrste petrolej. V litru kuhane vode naj se raztopi pol funta navadne sode; voda naj se popolnoma shladi in prilije četrt litra petroleja. Tak petrolej baje ne gori hitreje in sveti celo boljše, kakor navaden petrolej. Preizkusili so baje petrolej tudi v Berlinu.

Slon v nemški vojski. Karol Hagenbeek je daroval poveljniku majorju Mehringu velikega indijskega slona, ki pridno pomaga pri raznih gradbenih delih in odvaža in privaja težka bremena.

Potopljena japonska križarka. V Sasebo je došlo več ranjencev z japonske križarke „Asama“, o kateri se je poročalo, da se je potopila, ker je zavozila na neko skalo. Zdaj se sodi, da se je potopila japonska križarka po kakem boju.

Loterijske številke.

Gradec, 3. marca 72 20 27 24 3

Književnost.

„Svetovna vojska“. Pod tem naslovom je pričelo izhajati lepo delo v zvezkih v zalogi Katoliške Bukvarne v Ljubljani. Delo je opremljeno z lepimi slikami in bo nudilo enoten in nepretrgan popis današnjih bojev, poleg tega bo pa podalo tudi mnogo izvornih črtic, slik in vojnih dogodkov, katerih niso prinesli časopisi. Uredništvo „Svetovne vojske“ ima namreč na razpolago že sedaj obilo dopisov in poročil po največ od slovenskih vojakov, ki so se vdeležili bojev na južnem ali severnem bojišču. Delo bo vsled tega zelo zanimivo in bo vredno, da si je shrani vsaka hiša za spomin na današnje težke dni svetovnih dogodkov. S prav posebnim zanimanjem pa bodo po tej knjigi posegli naši vojaki, ko se vrnejo iz bojišč, saj bodo popisani v knjigi boji, katerih so se sami vdeležili in ki so jim živo v spominu. Časopisi se pogube, ta knjiga pa bo ostala v spomin nam in znancem, saj bo nudila kroniko slovenskega junaštva.

Vsak posamezen zvezek, ki je dokaj obširen, velja 60 vin., četrtletno (6 zvezkov) pa znaša samo 3 krone, katere je treba poslati pri naročilu naprej.

Zagotovitev spomladanske setve.

Poljedelsko ministrstvo je sporazumno z ministrstvom notranjih zadev dne 15. febr. t. l. izdalo odlok, kateri se peča z zagotovitvijo pomladanskih setev za leto 1915, in sicer se določa:

§ 1. Vsak lastnik zemljišča ima dolžnost, da poseje sedaj spomladni vse njive, v kolikor niso posejane z ozimino.

§ 2. Komisije za oskrbovanje setev morajo skrbeti, da se bo spomladanska setev v letošnji spomladi izvršila pravočasno in popolnoma. V svrhu tega je dolžnost komisije: 1. Dognati morajo, koliko

zemljišča še ni posejanega in osobito tistega zemljišča, ki je vsled vpoklicanja posestnikov pod orožje ali pa vsled drugih, po vojski povzročeni ovir, potrebno pomoči. 2. Sestavljati morajo delovni načrt, da se pomoči potrebno zemljišče poseje ter da se nadzoruje izvršitev tega dela. 3. Imajo skrbeti, da nobeno zemljišče, ki je sposobno za to, ne ostane neposejano in neobdelano. 4. Nakazati morajo delavske moči, vprežno živino, kakor tudi potrebno poljedelsko orodje ter staviti okrajni politični oblasti tozadevne predloge. 5. Dajati morajo posestnikom nasvete o izbiri semena, ki se naj poseje, o krajih in načinu, kako se dobivajo semena in gnojila. 6. Naznaniti morajo županstvom ona zemljišča, kojih pravočasno posejanje in obdelovanje se vsled vpoklica lastnika pod orožje ali vsled drugih vojskinskih ovir z odredbami, določenimi v točkah 4 in 5, ne more zagotoviti. 7. Poročati morajo okrajni politični oblasti, ali bi bile kje potrebne kake posebne odredbe vlade.

§ 3. Obdelovanje in posejanje v § 2 točke 6 označenih zemljišč, je dolžnost občine, ki ima pravico, da zahteva povračila tozadevnih stroškov iz doneska zemljišča, katerega je posejala in obdelovala.

§ 4. Državni gozdarski uslužbenci politične uprave, kakor tudi uslužbenci agrarne oblasti imajo dolžnost, da podpirajo politične okrajne oblasti, kakor tudi komisije za oskrbovanje setev pri izvrševanju njihove naloge.

§ 5. Kdor ne izpolnjuje v § 1 te odredbe označene določbe, se bo kaznoval od politične okrajne oblasti z denarno kaznijo do 1000 kron ali z zaporom do enega meseca.

§ 6. Ta odredba stopi v veljavo z dnevom razglasenja.

Gospodarstvo.

Spomladno delo v vinogradih.

Sneg je po naših solčnih goricaх že skopnel in delo v vinogradih se je pričelo. Ko se delo na polju počiva, se trudi kmet-vinogradnik, da opravi vse spomladno delo v vinogradu, tako, da predno skopni sneg in osahne zemlja na polju, je delo v vinogradih postorjeno.

Če je bilo to načelo našega dolenskega kmeta-vinogradnika vselej umestno, mora biti tem bolj letos, ko moramo vse vsled vojne stanjšane delavne moči porabiti za delo na polju, da pridemo potrebno množino živeža za prihodnje leto.

Prvo spomladno delo v vinogradih je režnja. Na tem delu je gotovo veliko ležeče, kajti od pravilne režnje je v veliki meri odvisna rašča in rodovitnost vinske trte. Pri nas se dela žalibog pri režnji še mnogo napak.

Glavno načelo pri režnji mora biti in ostati to, da se drži trto kratko, da se star les ne podaljša čez mero. Njegova dolžina naj ne bo nikdar čez pol metra. Čim nižja je trta, tem bolje raste, tem lažje jo je nakolit, povezat, poškopit in tem boljše in slajše grozdje rodi. Režimo tedaj trte vedno nazaj, tlačimo jih k zemlji, ne delajmo reznika (ščapa ali palca) na vrhu, temveč nižje kot šparon ali napnjeneč.

Da dosežemo boljše rodovitost, volimo pa tudi tako mladiko za šparon, ki ne stoji na starem, temveč na dvoletnem (predlanskem) lesu, tedaj mladiko, ki je izrastla iz lanskega reznika (ščapa).

Reznike režemo navadno na dve očesi. Šparone pa režejo dostikrat posestniki predolge. Če niso posamezna očesa pozebila in če se ni treba zaradi tega dolžino šparonov povečati, potem ne režimo šparonov predolgih. Na dolgih šparonih je sicer navadno nekaj več grozdov kot na krajših, a ti grozdi so bolj drobni, manj sočni in manj zreli kot na krajših.

Zlasti pa ne smemo nalagati slabotnim trtam predolgih šparonov, ker bi sicer še bolj oslabele. Posebno letos, ko bo marsi-

kater vinogradnik vsled pomanjkanja delavniš moči moral delo v vinogradih omejiti, se ne priporoča trtam preveč nalagati. Vsega z mero, velja tu najbolj.

Po končani režnji se priporoča zlasti tam, kjer so bile trte lani bolne, da jih osnažimo in namažemo. Odpokana skorja se kolikor mogoče odrgne in ves star in nov les se namaže z raztopino zelene galice in žveplene kisline. V 10 litrov vode raztopimo 3 do 5 kg zelene galice in potem previdno dolijemo 10 dkg žveplene kisline. Ta tekočina zamori na trti kali boleznj, zlasti trose črnega paleža.

Kjer je bilo lani v vinogradih grozdje močno, ali, kjer so bile trte krhlike in pršičave, tam bi se še bolj priporočalo mazanje trt s stanjšano žvepleno apneno brozgo ali s triodstotno raztopino žveplovih jeter. To delo bi gotovo zelo koristilo in ker ni težavno, gre hitro od rok. Po režnji je najbolje, da vinograd najprv nakolimo in potem dobro, globoko okopamo. Čim bolj globoko bomo kopali in čim bolj zemljo (grude) obračali, tem bolj bo trti koristilo. Zemlja se bo dobro prezračila in plevel zatrl.

Z vežnjo čakajmo še-le na zadnje, ker se povezan vinograd težje okopava in ker ni nepovezana trta toliko podvržena spomladni pozebi kot povezana.

B. Skalicky.

Gospodarske drobtine.

Zgodnji krompir za seme. Kdor ima kaj zgodnjega krompirja za seme na prodaj, naj to priglasijo pri kmetijski podružnici v Novem mestu.

Umetna gnojila. Sedaj je zadnji čas, da si pripravimo potrebna umetna gnojila za spomladansko gnojenje. Letos bo kazalo gnojiti tudi krompirju in turšici, da bo več uspeha in da se bo lažje izhajalo.

Vrtnarskega vajenca sprejme kmetijska šola na Grmu. Mladeniči, ki imajo veselje do vrtnarstva in se žele v vrtnarski stroki izobraziti, in ki so najmanj 14 do 15 let stari, naj se oglasijo pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu in naj predložijo krstni list in zadnje šolsko izpričevalo. Vrtnarski vajenci imajo prosto oskrbo in 8 K nagrade na mesec.

Dva živinorejska vajenca sprejme kmetijska šola na Grmu v trimesečen praktičen pouk. Mladeniči, ki se hočejo vežbati v strežbi molzne živine, v reji telet, v molži in mlekarških opravilih, zlasti v ravnanju z mlekom in mlečnimi izdelki, naj se oglasijo pri ravnateljstvu šole na Grmu do 15. marca t. l. Prošnji je priložiti krstni list in zadnje šolsko izpričevalo. Živinorejski vajenci imajo prosto hrano in stanovanje in po 10 K nagrade na mesec.

Vojni žitno-prometni zavod.

Skupno ministrstvo je s posebno naredbo ustanovilo „Vojni žitno-prometni zavod“, ki ima sedež na Dunaju in nalogo razdeljevati zaloge žita in mlinskih izdelkov. Pridobival bode zaloge žita in moke s prosto kupčijo in prevzemal te zaloge kakor tudi one, ki ji bodo potom razdelitve oziroma vladne zaplenitve odkazane in skrbel za pravilno hranitev in ravnanje in mletev hranilnih žitnih zalog. Zavod ima tudi skrbeti za odpošiljanje na gotove kraje konsumpcije in za oddajo proti denarju onega žita in moke, ki ga bodo odkazale državne oblasti. — Za izvrševanje svojih nalog dobiva zavod od slučaja do slučaja državne predujeme, katere je treba obrestovati po višini obresti meničnih ekskomptov pri avstroogrski banki. Zavodu bo pridelen še poseben strokovnjaški svet, v katerem bodo osebe, ki razmere v posameznih deželah posebno dobro poznajo.

Na kmetijski gospodinjski šoli na Vrhniki pri Ljubljani se prične šestmesečni letni tečaj dne 10. maja t. l. Sprejemajo se gojenke, katere so dovršile ljudsko šolo in izpolnile 14. leto. Učenke ostanejo cel čas tečaja v zavodu šolskih sester in pla-

čajo mesečno 40 kron. Prošnje za vsprejem je vlagati pri vodstvu šole na Vrhniki najkasneje 20. aprila t. l. Prošnjam je pridejati zadnje šolsko spričevalo, krstni list in zavezno izjavo starišev ali njih namestnikov, da bodo obdržali gojenko skozi cel tečaj v zavodu. Gojenke se uče teoretično in praktično vsega, česar rabi vsaka umna gospodinja.

Poslano.

Gospodarjem novomeške okolice!

Slabi jeziki so raznesli govorico, da delujem na to, da bi se jemal kmetom živež, ki je potreben za meščane. Dasi je taka govorica spričo današnji državni akciji smešna in neumna, se najdejo vendar ljudje, ki ji v svoji nerazsodnosti verjamejo. Svoje osebe ne rinem rad v ospredje, ali v tem slučaju moram resnici na ljubo sledeče povedati. Naši možje bi morali glede na moje dosedanje delovanje zavrniti vsakogar, kdor bi se upal prenašati tako neopravičeno sumničenje. Kakor doslej zmeraj, sem tudi v tem slučaju storil le svojo dolžnost. Zadnji četrtek 25. februarja sem v občinski pisarni v Kandiji pri seji zapupnikov poudarjal trdote nove cesarske naredbe, ki so v zvezi z žitno zaprtijo, zlasti za naš kmečki stan. Spisal sem tudi tozadevno ulogo županstva na deželni odbor. V petek dopoldne sem bil v tej zadevi pri okrajnem glavarstvu in prosil g. vladnega svetnika barona Rehbacha, da se vpošteva položaj našega kmeta pri izvajanju novih naredb. Še tisto popoldne sem bil pri g. deželnem glavarju doktorju Šušteršiču v Ljubljani, katerega sem prosil tozadevne pomoči za našega kmeta. Stori sem tedaj vse, kar je sploh bilo v moji moči! Sedaj pa sodite gospodarji sami, kdo se poteguje za Vaše koristi! Upam, da mi po tej odkriti izpovedi ne boste delali krivice in da ne boste verjeli ljudem, ki mi skušajo v svoji zlobnosti zahrbtno krasti dosedanje zaupanje.

Viljem Rohrman,
ravnatelj na Grmu.

Velika svota denarja 154-0-1

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

Dražbeni oklic. E 763/14

Dne 24. marca 1915 predp. ob polu 11. uri bo pri okrožnem sodišču, v izbi št. 31, na podstavi s tem odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin: Zemlj. knjiga Kandija, vl. št. 72: Hiša, svinjak, stavbišče, vrt. Cenilna vrednost 7546 K 80 h. Najmanjši ponudek 3773 K 30 h. VI. št. 611: Njiva, kozolec z dvema oknom. Cen. vrednost 4973 K 40 h. Najm. ponudek 3314 K 60 h. VI. št. 677: njiva. Cen. vrednost 438 K 60 h. Najmanjši ponudek 292 K 40 h. Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV.,
dne 12. februarja 1915. 151

Krasno sadno drevje

kakor: hruške in jabolane, ima za prodati po 1-20 K komad Ant. Globelnik, posestnik v Bršljinu pri Rudolfovem. 149-2-2

Odložitev izvršbe. E 1041/13

78 b

Izvršba po zopetni prodaji zemljišč, vl. št. 509 in 643, k. o. Rudolfovo, določena na 1. marca 1915, se vsled predloga vknjiženega upnika splošnega kreditnega društva v Ljubljani za ustanovitev bremenskega stanu odloži tako dolgo, da se vrši narok v to svrhu. Vsi že opravljeni izvršilni čini ostanejo vkljub odložitvi izvršbe za enkrat veljavni.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV.,
dne 22. februarja 1914. 152

Zahvala. (153)

Za odkrito sočustvovanje, ki se nam je izkazalo od vseh strani v bolzni in ob smrti našega nepozabnega očeta gosp. c. kr. notarja

dr. Albina Poznika,

izrekamo vsem najpriskrnejšo zahvalo, posebno pa velecenjenemu mestnemu županstvu in slavnemu mestnemu zastopstvu, milostivemu gosp. proštu dr. Sebastjanu Elbertu in prečastiti duhovščini, preblagorodnemu g. predsedniku notarske zbornice c. kr. notarju Ivanu Plantanu in stanovskim kolegom zamrlega, gg. notarjem in odvetnikom, vsem velecenjenim predstojnikom c. kr. uradov in vsem gg. uradnikom, velecenjenemu gimnazijskemu ravnateljstvu in profesorskemu zboru, slavnemu odposlanstvu meščanske garde in požarne brambе, vsem velecenjenim zastopnikom društev ter sploh vsemu mnogobrojnemu občinstvu, ki je počastilo pokojnika na njegovi zadnji poti. Naša posebno vdana zahvala pa gre preblagorodnemu g. dvornemu svetniku pl. sukletu za vznesen in pokojnika tako časteč nagrobni govor, kakor tudi velecenjenemu g. županu Karol Rosmanu, ki je pokojniku izkazal še to posebno čast, da se je po njegovi iniciativi odelo mesto v žalne zastave. Nepozabno zahvalujemo v najvišji meri tudi preblagorodnemu gosp. primariju dr. Josip Strašku, ki je kot zdravnik storil vse, kar je sploh v človeški moči, ter neumorno in neutrudno lajšal pokojniku v bolzni trpljenje. Presrečna zahvala vsem darovalcem prekrasnih vencev.

Žalujoči ostali.

J. Krajec nasl. -- Novo mesto --

najtopleje priporoča svoje podjetje naklonjenosti prečastite duhovščine in slavnega občinstva, posebno na Dolenskem.

Tiskarna izvršuje točno in lično vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela. — V zalogi ima vedno cerkvene, šolske, občinske in vsakovrstne druge tiskovine.

Knjigoveznica je prav do bro urejena in sprejema v vezavo vsakovrstne knjige, molitvenike, zapisnike itd., ter rabi v to le najboljše blago. Šolske knjižnice, izobraževalna društva in silih naročila v večji množini dobijo primeren popust.

Knjigarna ima knjige iz lastne zaloge, kakor tudi veliko izbiro leposlovnih, poučnih in zabavnih knjig ter molitvenikov. Zaloga šolskih knjig. 3-0-12

Prodajalna je založena z vsa: kovrstim: papirjem, pisarniskimi in šolskimi potrebščinami ter z najrazličnejšimi predmeti kot primerna darila ob vsaki priliki.

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

== v lastnem domu v Kandiji ==

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4³/₄ 0/0

1-0-48

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.